

Besede o materinem jeziku

(v Dolini Aosta in ne samo ...)

»Francoščina naša zakonitost. Francoški jezik osnovni razlog biti našega posebnega statuta. Francoščina naš rojstni jezik, "naš jezik in naš dom", kot pravi neki arabski pregovor. In kdo ne brani svoje hiše, svojega imetja, svoje družine?

Francoščina, delovno orodje v naši Dolini, ki je poklicana za prehode in turizem. Govoriti francosko, biti torej "frankofoni", nikakor še ne pomeni biti Francoz.

Vse je bilo že rečeno ter izrečeno: z navdušenostjo, z jezo, s pristranostjo ... Večina naših duhovnikov dvori Rimu in moli v italijanščini. Ker se naš sosed, sorodnik, prijatelj, trgovec izraža po italijansko, smo se navadili iz prijaznosti in za olajšanje čustvenih in trgovskih odnosov, da se izražamo izključno v italijanščini. Pri tem tudi zamenjamo vloge in pozabljamo, da bi naši sodržavljani, ki so prostovoljno prišli z juga ali od drugod v Dolino Aosta, s svoje strani bili dolžni spoštovati posebni statut in se podvreči dvojezičnosti ... O Bog! Ne pomeni še izdati Italije niti zanikati svojega beneškega, rimskega, sardinskega ali sicilijanskega izvora, če poznamo in obvladamo oba jezika. Večina poslancev in ministrov rimske vlade je tudi sama večkrat frankofona in včasih celo frankofilka.

Če izgubimo svojo bitko za francoski jezik, se bo Dolina Aosta izgubila nekje v poenotenju narodov Evrope s celo kopico nesrečnih posledic za svoje gospodarstvo, svojo kulturo in svojo notranjo politiko.

V tej Evropi, ki se išče, nam lahko nepristranska dvojezičnost samo odpira vrata bodočnosti.

Tako piše v eni svojih zadnjih številk valdostanski tednik *Le Peuple Valdôtain*, glasilo tamkajšnje manjšinske stranke. Verjetno bi lahko vse prej navedene misli prenesli tudi na slovensko manjšinsko stvarnost v naši deželi. Besedo »francoski« bi zamenjala »slovenski«, še kaj bi prilagodili našim razmeram in povedano bi se krasno prilagajalo tudi nam.

Naša borba za priznanje jezikovnih in narodnih pravic se nadaljuje. Boj drugih manjšin v Italiji in Evropi nam s svojim zgledom lahko le pomaga, da se tudi naša

dalje na 8. strani ■

Predsednik SZDL Smole na obisku pri Ssk

V soboto, 6. t.m., se je mudila na obisku v Furlaniji-Julijski krajini delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki je bila gost Slovenske skupnosti. Delegacijo je vodil predsednik Jože Smole in so jo sestavljali še Željko Jeglič, Dušan Janež in Drago Žerjal. Goste iz Slovenije je spremljal jugoslovanski generalni konzul Livij Jakomin.

Dopoldne so bili pogovori na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu. Deželni tajnik Ivo Jevnikar je obširno poročal o trenutnem stanju slovenske narodne manjšine v Italiji, o njenih prizadevanjih in pričakovanih od osvoboditve do današnjih dni. Opozoril je predvsem na prizadevanja, da bi Italija zakonsko zaščitila pravice Slovencev in v tej zvezi dejal, da bo Slovenska skupnost v kratkem poskrbela, da bo njen zakonski predlog za zaščito slovenske manjšine vložen v obeh zakonodajnih zbornicah. Deželni tajnik Slovenske skupnosti je povzel glavno vsebino tega zakonskega predloga, ki je tretji po vrstnem redu, saj je Slovenska skupnost bila prej izoblikovala dva predloga, ki sta bila tudi vložena v parlamentu. Omenil je dalje krizne trenutke slovenske manjšine, kot so npr. finančna stiska Slovenskega stalnega gledališča, dvojezična šola v Špetru, novi športni objekt v Gorici in drugi problemi. Slovenska skupnost se zavzema, je dejal njen deželni tajnik, da bi pri generalnem vladnem komisariatu v Trstu ustanovili poseben sklad, iz katerega bi se črpala finančna sredstva za potrebe posameznih slovenskih kulturnih ustanov. Tajnik Jevnikar je dalje poudaril veljavnost akcijske enotnosti med Slovenci v Italiji, a je opo-

zoril tudi na poskuse, da bi se Slovenska skupnost izrinila iz deželnega sveta, kar bi predstavljalo neprecenljivo škodo za celotno slovensko manjšino. »Samo če bomo prisotni v vseh pomembnih izvoljenih telesih, je na koncu naglasil tajnik Ivo Jevnikar, se bomo lahko še dalje borili za zaščito pravic slovenske manjšine v Italiji.

Predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Smole je v svojem govoru orisal trenutno stanje v Sloveniji in Jugoslaviji, odnose med posameznimi republikami, položaj na Kosovu, ki se postopno ureja, ter široko razpravo o ustavnih spremembah. Med drugim je dejal, da Slovenija nikakor ne bo pristala na ustavne spremembe, ki bi ogrozile suverenost slovenskega naroda. Drago Žerjal je orisal položaj italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji, Željko Jeglič pa je poudaril pomen vključevanja Slovenije in Jugoslavije v Evropo. Opozoril je na Balkansko konferenco, ki bo konec tega meseca v Beogradu, in na obisk, ki ga bo čez tri tedne opravil v Jugoslaviji glavni tajnik sovjetske komunistične partije Gorbačov. Končno je Jeglič poudaril pomen sodelovanja Slovenije in Hrvaške v okviru delovne skupnosti Alpe-Jadran, kar je tudi ena izmed oblik vključevanja Slovenije v širši evropski prostor. Delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije si je v Trstu ogledala sedež deželnega sveta in nato opravila obisk v Nabrežini, kjer jo je na županstvu sprejel župan Bojan Brezigar. Ta je gostom orisal stanje v devinsko-nabrežinski občini, pri čemer je tudi omenil velike spremembe, ki so po vojni nastale v

nadaljevanje na 3. strani ■

Slovenska skupnost o rabi slovenščine

V preteklih dneh je Slovenska skupnost na več mestih posegla v obrambo pravice naših ljudi, da se v materinščini obračajo tudi na deželne urade. Stranka je namreč odločno nastopila ob dogodku, ki zadeva prošnje slovenskih ustanov in društev, ki se v slovenščini obračajo na deželno odborništvo za kulturo zaradi deželnih prispevkov in podpor. Računski dvor, ki pregleduje te upravne dokumente, je zavrnil nekaj prošenj s pripombo, da ni jasno, ali je slovenščina dovoljena za tako javno rabo. Deželno odborništvo pa je takoj pozvalo slovenska društva, naj zaradi tega vlagajo prošnje v italijanščini.

Delegacija Slovenske skupnosti je bila v tej zvezi najprej na tržaški prefekturi, kjer ji je namestnik vladnega komisarja dr. Ravalli zagotovil, da ne vidi razloga, zakaj naj bi se že uveljavljena praksa postavila v dvom. Sama prefektura sprejema prošnje v slovenščini in jih sama prevaja, kar zadeva njene pristojnosti.

Deželni tajnik SSK Ivo Jevnikar je kasneje zaprosil za informacije tudi pri pristojnih predstavnikih Računskega dvora, ki so mu zagotovili, da ne gre za kak sklep o odklanjanju slovenskih besedil, temveč za dvom, ki se jim je zdaj porajal med sa-

nadaljevanje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 14. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Ljubezen med lutkami«; 11.00 »Oprosti, ne juriš? ali prebiranje vsakdana«. Radijski satirični kabaret; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski tednik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Športne vesti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 15. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče — pričevanja o ljudeh in društvih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 V svetu mladih; 12.00 Skok v preteklost; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Glasbeni vrtljak; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.30 Mi in mladi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Stojan Kuret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 16. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Od trte do vina; 12.15 Analiza eno-gastronske ponudbe naše dežele; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 16.00 Gastronska kultura skozi tisočletja; 16.30 Analiza eno-gastronske ponudbe naše dežele; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Stojan Kuret, pianist Aleksander Vodopivec; 18.00 Ervin Fritz: »Stoli«, radijski kabaret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 17. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Obala iz Kopra; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 16.30 Moda skozi čas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Flavtist Giorgio Marcossi, pianistka Silvia Tarabocchia v našem studiu; 18.00 »Slovenska postna premišljevanja«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 18. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ameriški portreti in srečanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na o-iškem valu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.30 Problemi sodobne družbe; 15.45 Glasbeni telefon; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Zbor univerze v San Josèju v Kostariki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 19. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Izkustvo film (I.); 12.00 Izkustvo film (II.); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Consortium musicum iz Ljubljane; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Rišite z nami!; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.30 »Kri- vi preroki«; 16.00 Glasbene diagonale; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 20. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Rožice te Čaninaue«; 15.00 Drugi program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 6. mednarodno violinsko tekmovanje »Premio Rodolfo Lipizer«; 18.00 »Oprosti, ne juriš? ali prebiranje vsakdana«. Radijski satirični kabaret. 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Narodni svet podprl dr. Grilca

Osrednji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev je na seji dne 18. januarja letos podprl stališča svojega predsednika, dr. Grilca, nanašajoča se na poročilo strokovne komisije za dvojezično šolstvo, ki jo je bilo svoj čas ustanovilo šolsko ministrstvo na Dunaju. Obenem se je isti odbor izrekel tudi za nadaljnje pogovore z zvezno vlado, v katerih je treba iskati rešitev za dvojezičen pouk na južnem Koroškem.

Kot znano, je avstrijska televizija prvotno prinesla skrceno poročilo o izjavah dr. Grilca, kar je potem izpadlo tako, kot da se omenjeni strinja z načrtovanim ločevanjem šolarjev na južnem Koroškem, kar so potem izkoristili tudi nekateri vodilni na koroškoslovenski levici, obtožujoč dr. Grilca nekakšnega izdajstva. Ta gonja je privedla celo do mazaške akcije na Mohorjevem domu, kjer so prostori Narodnega sveta. Na zidove doma so neznanci napisali žaljiva gesla in kljukaste križe.

Kljub takšnim izpadom in gonji pa Narodni svet in z njim demokratični tabor vztrajata na svojih stališčih. »Ne kapitulirajmo že vnaprej!«, piše celovski »Naš tednik«, glasilo Narodnega sveta, navajajoč besede dolgoletnega voditelja te organizacije dr. Tischlerja. Takšno kapitulacijo pa dejansko vsebuje parola »Vse ali nič«, kar pomeni, diktirati vladi pogoje, za kar manjšina nima moči. Tistim, ki take parole iznašajo, nista pri srcu obstoj in razvoj koroških Slovencev, temveč zasledujejo druge cilje, ali osebne ali gotovih skupin, ugotavlja »Naš tednik«.

In res se že mnogi sprašujejo, kakšno je ozadje takšnega ravnanja pri nekaterih vodilnih pri koroškoslovenski levici?

Če priključimo v spomin le nekatere nastope le-teh v zadnjih letih, je eden najhujših protislovenskih manevrov gotovo izvolitev skupne manifestacije slovenskih in nemških demokratov za pravice koroških Slovencev pred kakim letom. Ob zaključnem zborovanju so namreč nekateri levičarji zagnali gesla in govore za Nika-ragvo. Nasprotni koroškonemški tisk je potem prikazal vse zborovanje kot komunistično in zarotniško, tako da se je avstrijska javnost ogradila nasproti upravičenim koroškoslovenskim zahtevam, češ da so »komunisti«.

Prav tako so isti vodilni na levici nasprotovali kandidaturi Karla Smolleta na listi zelenih. Ker pa je bil Smolle izvoljen za poslanca v avstrijski parlament, je »akcija« za enotnost tokrat propadla.

Na kulturnem polju se isto osebje trudi, da bi domača izročila prevedlo v nekakšno revolucionarno podobo. Zadnji takšen primer je bilo »posodobljenje« Miklove Zale, na katere predstavo so po levem tisku povabili široko občinstvo. Toda predstava, pomešana z naivnimi revolucionarnimi songi, je pri občinstvu zapustila povsem neprijeten vtis.

Zadnja poteza teh prekipevajočih duhov na levici v smeri »akcijske« enotnosti je pripravljenost, da se Narodni svet in vsa levica združita v enotno organizacijo, toda brez KEL (samostojne politične liste), ki ji načeluje poslanec Smolle.

Zamisel je na prvi pogled seveda idealna, ker bi šlo za enotno nastopanje manjšine na kulturnem in narodno-političnem področju. Toda ne na političnem, to je brez KEL, ki je za usodo koroškoslovenske skupnosti nedvomno najpomembnejše. In poleg tega obstaja še dvom, potem ko so posamezniki na levici uspeli že tolikokrat zvodniti skupne nastope, ali se ne bi istim posrečil doslej največji udarec na samostojno nastopanje manjšine? Iz nje bi nastalo samo nekakšno neživiljenjsko revolucionarno gibanje. Ravno sedaj, ko grejo revolucionarne ideologije po vsem svetu v zaton!

Prihodnost koroškoslovenske skupnosti je nedvomno le v tem, da še okrepi samostojno politično nastopanje, poleg tega pa tudi svoje gospodarstvo, in poveča število delovnih mest.

Po več letih truda se ravno na področju gospodarstva kažejo prvi uspehi, saj je razvoj slovenskih zadrug na Koroškem ter zunanjetrgovinskih podjetij dobil nesluten razmah.

V tem se vidi tudi pravilna smer delovanja vseh, ki so zavzeti za nadaljnji obstoj koroških Slovencev. Lastno gospodarstvo in samostojen politični nastop, lahko tudi skromen, toda v enakopravnem dogovarjanju z vsemi demokratičnimi silami, samo v tem je lahko rešitev.

i. a.

Slovenska skupnost o rabi slovenščine

■ nadaljevanje s 1. strani

mim nadzornim postopkom. Dežela naj zato brani in utemelji svojo dosedanjo prakso, šele nato bo Računski dvor sprejel svoje sklepe.

Po mnenju SSK tolmačenje določil in ustavnih razsodb, ki ga zaenkrat zagovarja Računski dvor, ni sprejemljivo. Zato se mu je treba upreti z vsemi pravnimi sredstvi.

Zaradi tega sta deželni predsednik SSK Marjan Terpin in strankin tajnik Ivo Jevnikar obiskala deželnega odbornika za kulturo Barnabo. V razgovoru je soglašal s stališči Slovenske skupnosti in napovedal, da bo odborništvo branilo dosedanjo prakso sprejemanja slovenskih prošenj. Pojas-

nil je še, da so njegovi uradi pozvali slovenske ustanove, naj predstavijo prošnje v italijanščini, le zato, da bi ne izgubile podpor v primeru hujših zapletov. Pravni urad deželne uprave medtem pripravlja svoje utemeljitve za potrditev že uveljavljene pravice slovenskega prebivalstva.

Predstavnika SSK sta odbornika opozorila še na težave Slovenskega stalnega gledališča v Trstu in pa na študijo, ki jo misli deželno odborništvo za kulturo predstaviti Delovni skupnosti Alpe Adrija glede manjšinskega položaja v deželi. Raziskava namreč zadeva le Slovence na Tržaškem in Goriškem, ne pa rojakov v videmski pokrajini. Za SSK je tak pristop nesprijemljiv.

Predsednik SZDL...

■ nadaljevanje s 1. strani

njeni narodnostni sestavi. Opozoril je na pestro kulturno in športno življenje Slovencev v občini, ki pa žal ne razpolagajo s primernimi prostori oziroma z lastnim Kulturnim domom.

V večernih urah pa je bilo srečanje na Plešivem pri Krminu, na katerem so bili poleg članov delegacije iz Slovenije in članov deželnega tajništva Slovenske skupnosti prisotni tudi izvoljeni predstavniki in člani deželnega sveta Slovenske skupnosti. S tem srečanjem se je tudi zaključil obisk delegacije Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije pri Slovenski skupnosti v deželi Furlaniji Julijski krajini.

Italijanski socialisti ob rehabilitaciji Buharina

Glasilu italijanske socialistične stranke »l'Avanti« je pred dnevi objavilo članek, ki obravnava rehabilitacijo znanega boljše-vejšega voditelja Nikolaja Buharina, ki je bil leta 1938 za časa Stalinovih čistk obsojen na smrt in ustreljen kot izdajalec in vohun. Socialistično glasilo v tej zvezi trdi, da se rehabilitacija Nikolaja Buharina neposredno tiče tudi lika nekdanjega voditelja italijanske komunistične partije Palmira Togliattija, ki je bil najprej eden tesnih prijateljev Nikolaja Buharina, nato pa eden njegovih najhujših in najbolj strupenih obtoževalcev. Ko je bil Buharin obsojen na smrt, je bil Togliatti podtajnik Kominterne in nato odgovoren za odnose z Evropo. Dnevnik »Avanti« se sklicuje na pisanje italijanskega komunističnega glasila »Stato operai«, ki je leta 1938, ko je sovjetsko Stalinovo sodišče sodilo Buharinu in drugim komunističnim prvakom, trdilo, da so obtoženci vohunili v korist fašizma. Zato so po mnenju tega italijanskega komunističnega glasila povsem zaslužili najhujšo kazen. »Avanti« poleg tega opozarja na knjigo, ki je izšla v Italiji leta 1953 in ki ima naslov: »Pogovor s Togliattijem«. Znani italijanski komunistični voditelj je tedaj izjavil, da so bili Buharin in ostali obtoženci izdajalci ter odgovorni za dvojno igro.

PREJELI SMO:

Stališče o dokladi za dvojezičnost

Deželna pravna komisija Slovenske skupnosti je sklicala strankine izvoljene predstavnike v občinah tržaške in goriške pokrajine, da bi skupno preučili vprašanje doklade za dvojezičnost, ki jo predvideva 60. člen odloka predsednika republike št. 268 z dne 13. maja 1987.

Pod vodstvom koordinatorja dr. Petra Močnika se je razvil občiren razgovor, v katerem so prišli prisotni do stališča, da je treba odkloniti okrožnico predsedstva vlade z dne 5. decembra lani, ki je bila ob-

dalje na 8. strani ■

Slovesnosti ob podelitvi Prešernovih nagrad v Cankarjevem domu

Ob slovenskem kulturnem prazniku so v nedeljo, 7. februarja, v Cankarjevem domu v Ljubljani slavnostno podelili Prešernove nagrade. Nagrade za življenjsko delo so prejeli kipar Janez Boljka, pisatelj Andrej Hieng in mezzosopranistka Marjana Lipovšek. Nagrade iz Prešernovega sklada pa so prejeli: likovnik Jani Bačar, gledališka igralca Peter Boštjančič in Siva Čučin, arhitekt Peter Gabrijelčič, slikar Zdenko Hujzan, prevajalec Niko Košir, lutkovni režiser Edi Majaron, skladatelj Uroš Rojko, pesnik Ivo Svetina in kipar Lujo Vodopivec.

Nedeljska slovesnost, ki pomeni višek slovenskega ustvarjalnega duha, se je, ob prisotnosti najvišjih političnih in družbenih predstavnikov ter ob skoraj dva tisoč gosti, začela s Premriovo priredbo Prešernove Zdravljice, ki sta jo izvajala zbor Consortium Musicum in simfonični orkester Slovenske filharmonije pod vođstvom Uroša Lajovica. Prešernovo Zdravljico je recitala Štefka Drolčeva. Sledil je slavnostni govor, ki ga je imel arhitekt in profesor Boris Podrecca, sicer po rodu Tržičan, a na Dunaju živeči ustvarjalec. To je bil prvi primer, da je na slovesnosti ob podelitvi Prešernovih nagrad spregovoril Slovenec, ki živi in deluje izven meja matične domovine. V svojem govoru je arh. Podrecca poudaril tudi nujnost, da se Slovenci znebimo »občutka, da je majhen narod nekaj drugega od sveta, in da mora na resničnost velikega sveta, ki ga obdaja vedno reagirati sramežljivo in z občutkom usodnosti. Ta slovenska majhnost, izjemnost in posebnost je lahko tudi kapital, kajti iz širše časovne perspektive danes metropola skoraj ni več mogoča, ker je za-

nimivejši in pomembnejši mozaik sveta kot celovita podoba Madone.«... In malo dalje: »Ko majhen narod odkrije kvaliteten odnos do sveta, svojo veliko normalnost, je namreč na boljšem: svojo kvaliteto lahko uresničuje v svoji zgoščenosti, medtem ko jo lahko uresničujejo veliki narodi le v svoji razsežnosti«.

V svojem govoru je tudi opozoril na nujnost, da bi skrbeli za širšo utemeljevanje narodne identitete. Kot velik poznavalec Plečnikovega ustvarjanja se je v svojem utemeljevanju skliceval na Plečnikov odnos do tujega, ter dodal: »je pač tako, da celo narodne identitete ni več mogoče ustvarjati z zaverovanostjo vase, z zakljunanjem za zvestobo samemu sebi in z narcisoidnim ogledovanjem samega sebe, temveč v kontemplaciji in relaciji s svetom. ... Ko govorimo o narodni identiteti, potem se moramo zavedati tudi neprijetnih stvari. Prvič te, da Evropa in svet ne pričakuje ta od nas, da bomo izvažali Evropo in svet, ampak nas same.«

Nanizal je vrsto zanimivih misli človeka, ki v svetu častno predstavlja slovensko kulturno ustvarjanje kot samostojen ustvarjalec, a tudi kot občutljiv posredovalec, saj je arhitekt Podrecca uredil odlično uspelo Plečnikovo razstavo v Parizu.

Nagrade z utemeljitvami je kasneje izročil dr. Bruno Hartman, predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada.

Ob koncu svečanosti pa je še enkrat, tokrat samostojno, nastopil simfonični orkester Slovenske filharmonije, ki je pod taktirko Uroša Lajovica izvajal »Rapsodični ples« Uroša Kreka.

Slovenska skupnost odklanja socialistične volilne reforme

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je izdalo ostro tiskovno poročilo v zvezi s sestankom, ki ga je v ponedeljek, 8. t.m., dopoldne sklical v Vidmu deželni tajnik socialistične stranke Saro. Prisotne so bile, z izjemo Mestne liste, vse stranke, ki so zastopane v deželnem svetu. Slovensko skupnost sta zastopala deželni predsednik Marjan Terpin in deželni tajnik Ivo Jevnikar.

Predstavniki PSI so prisotnim ponovili stališče, da je treba še v tej zakonodajni dobi odobriti spremembe volilnega zakona za obnovitev deželnega sveta. Dosegli naj bi to, da manjše stranke ne bi mogle izvoliti svojih svetovalcev, oziroma bi se morale na volitvah ali pa pri izkoriščanju »ostankov« povezati z večjimi silami.

Predloženih je bilo več možnih variant, pri čemer je morala SSK ugotoviti, da bi ravno edina slovenska stranka v vsakem primeru izginila iz deželnega sveta, v katerem že 24 let dosledno zagovarja pravice in koristi slovenske manjšine. Zato je

odklonila take predloge in izrazila začudenje, da nihče ni predlagal nobenega jamstva za stranke narodnih manjšin, saj poznajo taka določila tudi druge države. Začudenje pa je v tiskovnem poročilu izrazila tudi nad dejstvom, da so se za takojšnje uvedbe kakih omejitvenih ukrepov (zahteva po polnem kvocientu) izrekli še misovci in predstavniki Liste za Trst, medtem ko je tajnik Furlanskega gibanja zagovarjal povezave med strankami.

Večina strank je bila mnenja, da se je treba volilnih reform premišljeno lotiti po volitvah, v novem deželnem svetu, čeprav jih je bilo več mnenja, da gre vsekakor za potrebno pobudo. Slovenska skupnost je izrekla v svojem tiskovnem poročilu priznanje Krščanski demokraciji in Komunistični partiji Italije za odgovorni stališči, ki sta ju zavzeli. Obe politični sili sicer načelno ne nasprotujeta volilnim reformam, vendar po temeljitem preudarku in v širšem obsegu — ne le s »kaznovanjem« manjših sil.

Natečaj Slovenskega kulturnega kluba

Že nekaj let razpisuje Slovenski kulturni klub, ki deluje v okviru Slovenske prosvete, literarni in likovni natečaj za srednješolsko mladino. Letos je bil odziv na literarni natečaj posebno bogat, saj je prispelo 27 sestavkov, od katerih je komisija odbrala le literarne, 13 po številu, medtem ko je ostalo gradivo publicističnega značaja (o manjšinstvu, slovenstvu, gledališču, mladinskih problemih ipd.) sklenila pregledati in nagraditi na posebnem večeru v mesecu februarju.

Med trinajstimi sestavki jih je nekaj nad polovico napisanih še dokaj spretno in s ščepcem originalnosti ali celo daru ter so vredni natisa. Izšli bodo v Rasti. Med temi je komisija odbrala tri črtice, s katerimi avtorji že prestopajo mejo med odlično šolsko nalogo in samosvojim ustvarjanjem.

Prvo nagrado, dar Hranilnice na Opčinah, je dobila Katja Migliore, drugo, dar Slovenske prosvete, Vladica Vodopivec (obe Klasični licej), tretjo Maksimilijan Gulič (Trgovski tehnični zavod Žiga Zois). Zaradi domiselnosti in spretnosti je prisodila še eno tretjo nagrado, dar Slovenskega kulturnega kluba, za zgodbo, ki jo je napisal Aljoša Saksida (Znanstveni licej). Nekaj sestavkov komisija priporoča kot vredne natisa. Napisali so jih ^{Marija} Viler (Vzgojiteljska šola), Neva Lupinc (Klasični licej), Smiljana Gruden (Klasični licej), Damjan Berdon (Trgovski zavod Žiga Zois), Ivana Breclj (Klasični licej) ter pesmi Katje Volpi (Trgovski zavod Žiga Zois) in Matejka Starc (Učiteljišče A. M. Slošek).

Tudi občinstvo je imelo priliko poslušati branje vseh 13 sestavkov. Nekatere so

brali avtorji sami, druge pa Manica Maver, Breda Susič in Mitja Ozbič. Občinstvo je prisodilo prva tri mesta Ivani Breclj, Damjanu Berdonu in Vladici Vodopivec.

Na istem večeru so bile podeljene tudi nagrade »Likovnega natečaja« za izdelke v raznih tehnikah. Posebno pozornost so vzbudili kiparski izdelki, njihov oblikovalec Rado Jagodic (Trgovski zavod — oddelek za geometre), je dobil zanje prvo nagrado (srebrn medaljon), prav tako prvo nagrado za slikarski medij pa je dobil Stefan Pahor. Drugo nagrado je dobil Matej Susič (oba Klasični licej), tretjo pa za svojo kompozicijo Fabrizio Polojaz (Univerza v Trstu). Tudi tu so nagrade podarili Hranilnica na Opčinah, Slovenska prosveta in SKK. Žirijo sta sestavljali umetnica Magda Tavčar in likovni kritik Magda Jevnikar. Tudi za likovne izdelke je podelila priznanja publika sama. Prvo nagrado sliki Ptica (Robert Mosetti, Učiteljišče), drugi dve pa Mateju in Tomažu Susiču (Klasični licej France Prešeren).

V žiriji za literarne sestavke sta bili mentorica mladinskega krožka Slovenskega kulturnega kluba prof. Lučka Susič ter publicistka in pisateljica prof. Zora Tavčar.

Večer so obogatili z glasbenimi vložki Martin Ozbič (flavta) Jordan Pisani (kitaro) in Vesna Jagodic (klavir).

Zelo uspeli večer, s katerim je SKK počastil dan slovenske kulture, se bo nadaljeval s podeljevanjem priznanj za najboljše ocene in razpravice. Datum bo še objavljen.

Z. T.

Slovenščina v javni upravi

V središču pozornosti slovenske narodne skupnosti v Italiji je še vedno vprašanje rabe slovenskega jezika v javni upravi. Pred kratkim se je namreč zgodilo, da je računski dvor, ki pregleduje prošnje za prispevke v okviru deželne uprave, začel vračati prošnje, napisane v slovenskem jeziku. Slovenske ustanove in organizacije so namreč že leta praviloma sestavljale prošnje za deželne prispevke v slovenskem jeziku in do zdaj ni nihče temu nasprotoval. V zadnjem času pa je računski dvor zavrnil prošnje v slovenščini, češ da ni jasno, ali je slovenščina dovoljena za tako javno rabo. Pristojno deželno odborništvu se je takemu tolmačenju prilagodilo in kratkomalo pozvalo slovenska društva, naj vlagajo prošnje v italijanskem jeziku.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka je zato naslovil interpelacijo na deželno vlado, da bi zvedel, kakšno stališče v pravnem in političnem pogledu zavzema do najnovejšega dogajanja, to je do prošenj, napisanih v slovenskem jeziku. Dr. Štoka poudarja, da slovenski jezik priznava in spoštuje šesti člen republiške ustave in da ga priznava in spoštuje tudi tretji člen posebnega statuta avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine, ki prav te dni obhaja svojo 25-letnico. Deželni svetovalec Štoka zato izraža prepričanje, da bo deželna vlada posredovala pri računskem dvoru in pri pristojnih deželnih uradih, da bi še dalje jemali v poštev prošnje, napisane v slovenskem jeziku, kar ni samo v skladu z interesi slovenske manjšine v Italiji in z njenimi neodtujljivimi pravicami, temveč tudi v skladu z določili republiške ustave in posebnega statuta avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine.

OBČNI ZBOR KD IGO GRUDEN IN ŠD SOKOL V NABREŽINI

V Nabrežini je bil v petek, 5. t.m., občni zbor Kulturnega društva Igo Gruden in Športnega društva Sokol, ki imata, kot znano, skupno vodstvo. Predsednik Antek Terčon je podrobno poročal o društvenem delovanju v pretekli sezoni in predvsem ugotovil, da je bilo delovanje na športnem področju povsem zadovoljivo, medtem ko je delovanje na kulturnem področju pešalo, kar med drugim priča mrtvilo, ki je nastalo na področju zborovskega petja. Predsednik Terčon je tudi omenil še vedno nerešeno vprašanje društvenih prostorov oziroma Kulturnega doma, kar predstavlja hudo oviro za nadaljnje delovanje obeh društev v Nabrežini.

Predsednikova izvajanja sta dopolnila kulturni referent Tomaž Caharija in športni referent Pavel Vidoni.

Po obširni razpravi, v katero je poseglo veliko članov, med njimi župan Bojan Brezigar, je bil izvoljen novi širši odbor, ki bo na prvi seji izvolil iz svoje srede predsednika in ostale člane izvršnega odbora. Zelo razveseljivo je bilo dejstvo, da se je občnega zbora udeležilo veliko število ljudi, zlasti pa zares veliko število mladih.

Prešernova proslava v DSI in SP

Po prireditvah Zveze slovenskih kulturnih društev preteklo dni v Trstu, Gorici in Špetru ter po osrednji slovenski Prešernovi proslavi s podeljevanjem nagrad v Ljubljani je bila v ponedeljek, 8. t.m., na sam Prešernov dan, prisrčna in dobro obiskana proslava v Peterlinovi dvorani v Trstu. Priredila sta jo Društvo slovenskih izobražencev in Slovenska prosveta.

Slavnostna govornica je bila Jelka Cvelbar. Proslava je obsegala recitacije, ki so jih izvajali člani Slovenskega kulturnega kluba. Pripravila jih je prof. Lučka Susič. Nastopil je Tržaški mešani zbor pod vodstvom Andreja Pegana. V imenu komisije 16. literarnega natečaja revije Mladika je prof. Martin Jevnikar podelil nagrade. Za cikle pesmi je prejela prvo nagrado Bruna Pertot iz Trsta. Drugo nagrado je prejel Jože Stegu iz Prema pri Ilirski Bistrici, tretjo pa Igor Vrabec iz Londona. Za prozo je bila podeljena le tretja nagrada. Prejel jo je pisatelj Pavle Zidar za črtico Jápka. Skupno je pri 16. literarnem natečaju Mladike sodelovalo 14 pesnikov in četrto pisateljev.

Podeljena so bila tudi priznanja za 13.

natečaj Slovenske prosvete iz Trsta in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice »Mladi oder«. V kategoriji priložnostnih šolskih skupin so prejeli plakete učenci osnovne šole Oton Župančič iz Gorice, dijaki srednje šole Ivan Trinko iz Gorice, učenci osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža, dijaki liceja France Prešeren iz Trsta, dijaki srednje šole Fran Erjavec iz Rojana, dijaki srednje šole Ivan Cankar iz Trsta in učenci osnovne šole France Bevč z Opčin.

Med igralskimi skupinami prosvetnih društev so dobile priznanja skupine društva Hrast iz Doberdoba, zbora Rupa-Peč, društva Mirko Filej iz Gorice, društva Mačkolje, Finžgarjevega doma z Opčin, Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta in skupaj Finžgarjevega doma ter rojanske mladine.

Nagrajene samostojne igralske skupine pa so bile naslednje: dramski odsek prosvetnega društva Štandrež, igralska skupina društva Sedej iz Števerjana, Šentjakobska dramska skupina iz Trsta in Amaterski oder Jaka Štoka s Proseka in Kontovela.

Krekova prisotnost na Goriškem

Kakor smo v našem listu že poročali, se je lani v Sloveniji ob 70-letnici smrti dr. Janeza Evangelista Kreka zvrstilo več prireditev, ki so obudile spomin na tega velikega Slovenca. Tako smo na Št. Joštu nad Kranjem prisostvovali množičnemu Krekovemu shodu, v Ljubljani sta potekala dva znanstvena simpozija, na tamkajšnji Teološki fakulteti pa so priredili tudi razstavo Krekovih spisov v knjigah, časnikih in revijah. Izkazalo se je, da je bil ta pomembni politični in socialni delavec po krivici pozabljen in nekoliko celo zapostavljen, saj je s svojo narodnopolitično akcijo dal enega tistih odločilnih sunkov, ki so Slovence oblikovali v moderen narod z razvejano politično, kulturno in gospodarsko zgradbo.

Krekovemu spominjanju so se hoteli pridružiti tudi v Gorici, kjer se je Zveza slovenske katoliške prosvete odločila, da organizira tri predavanja v zvezi s tem slovenskim narodnim voditeljem. Na prvih dveh sta dr. Janez Juhant in dr. Janez Gril obdelala Krekovo osebnost in njegovo socialno delo, na tretjem, ki je bilo na sporedu v četrtek, 4. februarja, pa je prof. Peter Stres, ki poučuje na osnovni šoli na Dobrovem, predaval o Kreku na Goriškem. Izbira tega predavatelja je gotovo bila posrečena, saj se prof. Stres poleg rednega dela na šoli ukvarja tudi z raziskovanjem goriške polpretekle zgodovine. V Primorski slovenski biografski leksikon je prispeval že več tehtnih gesel, prav v zadnji številki Goriškega letnika pa je objavil temeljito razpravo o kolonatu v Goriških

Brdih. Omenjeni zgodovinar ima tako dober pregled nad primorskim časopisjem naše polpretekle dobe in tudi nad nekaterimi drugimi viri.

Dokaz, da omenjena tema zanima širši krog našega občinstva, je bila že dobra udeležba na predavanju v mali dvorani Katoliškega doma, pa tudi zbranstvo občinstva. Predavatelj je najprej podal politični okvir na Goriškem, kakor se je izoblikoval od Mahničeve delitve duhov dalje, nadrobneje pa je obrazložil tudi razvoj v samem katoliškem taboru, ko so se razdelili na staro in novo strujo in so se »novostrujarji«, imenovani tudi krščanski socialci, seveda tesno povezali s Krekovo smerjo. Janez Evangelist Krek pa na Goriškem ni bil prisoten le s svojimi idejami, marveč večkrat tudi osebno, saj je sem prihajal na razne politične shode, vzpodbujal je ustanavljanje strokovnih delavskih društev, za drug, posojilnic ter konzumnih, abstinent-skih in prosvetnih društev. Pomembna središča krščanskosocialnega gibanja so poleg Gorice postali zlasti še Idrija, Miren in nekateri drugi kraji.

Kakor je pokazala tudi krajša razprava po koncu predavanja, nam je prof. Stres približal veliko novih in manj znanih dejstev, zato je želeli, da bi predavanje po možnosti čimprej izšlo tudi v kakšni strokovni zgodovinski reviji. Vsekakor pa je že ta izsek iz naše zgodovine pokazal, da čaka raziskovalce še mnogo dela pri pojasnjevanju naše bližnje in tudi bolj oddaljene preteklosti.

M.

Svojevrsna Prešernova proslava učiteljsča v Gorici

Sila spomina — s tem naslovom, ki je obenem naslov Prešernove pesmi iz konca leta 1843, so se dijakinje slovenskega učiteljsča Simon Gregorčič iz Gorice predstavile številnemu občinstvu (prisotni so bili tudi profesorji in dijaki drugih višjih in nižjih srednjih šol) s svojo, lahko bi rekli neobičajno Prešernovo proslavo. Neobičajno zato, ker se nam je predstavil pesnik v tisti vlogi, ki je, kot je omenila dijakinja Jožica Simčič, ne poznamo — vsaj v takšni meri ne, kot njegovo pesniško dejavnost — to je v vlogi očeta in brata. Dijakinji Barbara Piccolo in Tamara Ferfolja sta namreč prebrali nekaj zares posrečenih odlomkov iz knjige Sila spomina (naslov je iz že omenjene pesmi — od tu tudi naslov proslave), v kateri so zbrani spomini na Franceta Prešerna, in sicer hčerke Ernestine Jelovšek in sestre Lenke Prešernove. Dijakinji sta pod mentorstvom prof. Marije Češcut odlično odigrali vlogi obeh Prešernovih sorodnic, se vživeli v njuno osebnost in ju tudi psihološko karakterizirali. Njuno podajanje je povezoval zbor učiteljsčanic (pod vodstvom prof. Franke Žgavec) z uglasbenimi odlomki Prešernovih pesmi, pa tudi otožni zvoki violine in klavirja, kar je gotovo oplemenitilo in poudarilo govorno besedo. Če k temu do-

damo še okusno opremljeno dvorano (za sluga prof. Hijacinta Jusse), lahko rečemo, da smo bili priča edinstveni predstavi, povrh vsega pa še originalni. Vsi namreč vemo, kako težko je organizirati tovrstne proslave, ne da bi zapadli v rutinskost, saj je bilo o Prešernu povedano praktično vse. Dijakinje goriškega učiteljsča pa so uspele pritegniti našo pozornost z nekaterimi odtentki Prešernovega, lahko bi rekli čisto zasebnega, intimnega življenja, kar nam je — in s tem ne pretiravam — približalo pesnikovo podobo na sicer samosvoj, a zato veliko bolj otipljiv način, čemur običajno nismo priča ravno na vsaki proslavi. In kot kaže je bil Prešeren v tistem trenutku v srcu vseh, saj so dijakinje poustvarile tako atmosfero, ki je »okužila« vse. Dolgotrajen aplavz je bil dokaz za vsesplošno odobravanje in gotovo najboljša nagrada nastopajočim.

SENATOR BOBBIO NA GORIŠKI OBČINI

V petek, 5. februarja, je bil gost goriške občinske uprave dosmrtni senator Norberto Bobbio, znani italijanski filozof, zgodovinar in pravnik. V dvorani občinskega sveta je imel predavanje o znanem liberalnem antifašistu Gobettiju in Gorici.

A. P.

Prejeli smo

Ob poimenovanju ulic in trgovin v Gorici

Pred časom je bila ponovno ustanovljena, po desetletnem nedelovanju prejšnje, Konzulta za toponomastiko goriške občine, ki ni več odraz političnih sil v občinski upravi, pač pa je sestavljena iz 7 »izvedencev — i 7 saggi«, ki naj bi bili posvetovalni organ pri poimenovanju in preimenovanju ulic in trgovin v tem prostoru.

Ne vem, na kakšni osnovi je občinska uprava imenovala tudi mene v to skupino »modrih«, čeprav se v tem oziru ne smatram za izvedenca.

Vsekakor je zanimanje meščanov za predmet večje od pričakovanja. Pred časom je Primorski dnevnik objavil pismo g. Žvanut Franka, 27. januarja pa Il Piccolo pismo uredništvu g. Pini Luciana. V obeh pismih se poudarja nesmiselnost preimenovanja nekaterih ulic in trgovin, ki se je izvršila v preteklosti, in zahteva po vrnitvi imen v prvotno obliko. Tako mnenje prihaja tudi od mnogih drugih občanov. Res je težko uokviriti v zgodovinsko, kulturno, etnično in zemljepisno goriško območje premnogo poimenovanj ulic in trgovin, toponimov, ki bi pričali o italijanski in slovenski bitnosti na Goriškem v daljnji ali polpretekli dobi. Za Goričane italijanske narodnosti je Piazza della Vittoria še danes Piazza Grande, za Slovence pa Travnik, da ne govorimo o Malti in Bellinzoni, Divisione Julia, Cavalleggeri di Lodi itd., Impero, Vittorio Veneto in druge je zgodovina izbrisala.

Vse to, kar se pravi, bo tudi držalo, vendar je treba pomisliti, da stvar ni tako enostavna, kakor bi izgledalo, kajti preimenovanje trga ali ulice pomeni za interesirane tudi popravek na anagrafskem uradu in na dokumentih (izkaznici, voznikem dovoljenju itd.). Največje težave so še na katastrskem uradu.

Komisijo za toponomastiko je občinska uprava imenovala predvsem za poimenovanje ulic in trgovin, ki še nimajo imena, to je v glavnem na območju Šandreža, Ločnika in Sv. Ane (približno 14). Ker je nujno, da se v tem oziru izpriča tudi slovenska prisotnost v goriškem prostoru, bi bilo primerno, da bi rajonski sveti in Konzulta za slovenske probleme objavili svoje predloge, ki naj jih podpisani posreduje Konzulti za toponomastiko.

Vprašanje preimenovanja ulic in trgovin stopa torej na drugo mesto in bo zahtevalo večje poglobitve.

Gorica, 1. februarja 1988

Albin Sirk

—o—

POPRAVEK

V članku *Oživljene vezi v Rupji v zadnji številki Novega lista* je pri naštevanju nastopajočih izpadel del teksta, tako da je okrnjena celovitost zapisa. Pravilno bi se na tem mestu moral glasiti: »Najprej je zapel združeni mešani zbor Miren - Rupa - Peč, nato združeni moški zbor, ki so se mu pridružili še "Fantje treh vasi" iz Bilj, Orehovelj in Mirna. Le-ti so za zaključek nastopili še sami s Tomčevima priredbama skladb *Adeste fideles* in *Svete noči*.«

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tretji film video monitor v Gorici

V nedeljo, 31. januarja, se je v Gorici zaključil letošnji Tretji film video monitor — pregled celoletne slovenske filmske, televizijske in video produkcije v letu 1987.

V dneh od 26. januarja do zadnje nedelje v mesecu januarju je bil Kulturni dom v Gorici pomembno središče, ki je poleg rednih obiskovalcev prirediteljev Kinoateljeja, privabil še vrsto ljudi, ki se zanimajo za filmske novice, ter številno strokovno publiko, kritike in filmske operaterje, ki jih seveda zanimajo nove stvaritve na tem področju. V tem smislu so si organizatorji tudi zamislili spored, ki je ob predvajanju filmov namenil dovolj časa tudi razgovorom z avtorji, okrogli mizi o različnih poteh proizvodnje slovenskega filmvidea itd.

Gotovo je vladalo veliko zanimanja za letošnjo filmsko bero. V Gorici so namreč predvajali kar sedem filmov. Prvi večer, takoj po otvoritvi, so predvajali Klopčičev film »Moj ata socialistični kulak«. Gre za film, ki je bil posnet po Partljičevem gledališkem tekstu. »Čisto pravi gusar« je mladinski film, ki ga je režiral Anton Tomašič. Veliko zanimanja pa je vzbudil film »neodvisne« produkcije (prvi v Sloveniji) »Usodni telefon«, ki ga je režiral Damjan Kozole in obravnava zanimivo psihološko zgodbo o iskanju zvočne opreme za film, ki naj bi obravnaval sodobne razmere in vzpostavljanje medčloveških stikov. Rajko Ranfl je režiral delo »Živela svoboda!«. V njem na nekoliko satiričen način slika prva povojna leta v Sloveniji. Sobotni večer je privabil v dvorano Kulturnega doma številno občinstvo, ki si je ogledalo film »Hudodelci«. Scenografija je nastala po romanu Marjana Rožanca in obravnava zgodbo o prepričanem komunistu, mladem idealistu Petru Berdonu, Tržačanu, ki se je po drugi svetovni vojni umaknil v Ljubljano, kjer se družil tudi z italijanskimi komunisti, ki jih italijanske oblasti obtožujejo, da so odgo-

vorni za nekatere likvidacije. Jugoslovanska družba pa po letu 1948 začenja doživljati bistvene notranje premike, ki spreminjajo ustaljena pravila. Italijanske komuniste aretirajo, ker so predvsem »italijanski komunisti in zvesti italijanski partiji«. Peter Berdon, ki bi se rad v Trstu srečal z Angležinjo Florence, je vstopil v jugoslovansko tajno službo in se naenkrat znašel med osumljenci. Zbehan, brez prijateljev in v strahu zapusti Ljubljano v družbi dveh navadnih hudodelcev, Ivana in naivne Štefke, ter z njima naredi več manjših kaznivih dejanj. Med spopadom s policijo oba Berdonova pajdaša padeta, sam pa se reši. Vse to glavni junak doživlja, ko v ječi, kamor ga zaprejo, skuša obnoviti preteklost.

Kot politični jetnik v Sremski Mitrovici doživi pretepanja, vsakovrstne pritiske in zasramovanja s strani sojetnikov, a tudi ko prizna zgrešena zločinska dejanja mu jetniške oblasti nočejo spremeniti političnih prekrškov v navadna kazenska. Obupan se odloči za beg.

Delo je režiral Franci Slak. Bolj kot zgodba sama, ki je morda premalo zgodovinsko utemeljena, je režiser skušal poudariti razmere političnih jetnikov v času kominforma.

V nedeljo, 31., pa so v Gorici predvajali še zadnja dva celovečerna filma. To sta bila »Ljubezan nam je vsem v pogubo« v režiji Jožeta Galeta, delo, ki je nastalo po literarni predlogi novel Ivana Tavčarja, in film »Ljubezni Blanke Kolak«, ki ga je režiral Boris Jurjašević.

Tudi letošnji prikaz televizijskih filmov je potrdil pričakovanja. Predvajani filmi so v glavnem obravnavali sodobne dogodke ali osebnosti in so dokazali kvaliteto slovenskih televizijskih režiserjev, snemalcev in scenografov. Poglavlje zase je slovenska video produkcija. S provokatorskimi učinki skuša opozoriti gledalca na določene premike v sodobni družbi.

Ekumenski zbornik za leto 1987

Ob koncu minulega leta je v Mariboru izšel vsakoletni ekumenski zbornik, ki ima naslov »V edinosti« in ki ga izdaja Slovenski ekumenski svet. Že naslovna platnica nam pove, da ima ta zbornik jubilejni pečat. Pojasnilo sledi v kratkem uvodnem sestavku, ki ga je napisal glavni urednik dr. Stanko Janežič. Takole piše: »Pred 60 leti, leta 1927, je začel izhajati list »Kraljestvo božje« kot »Glasilo apostolstva svetih Cirila in Metoda v Ljubljani in Bratovščine svetih Cirila in Metoda v Mariboru«. Izhajal je do druge svetovne vojne 1941 in širil idejo cerkvene edinosti, ob pobudi in vodstvu bogoslovnega profesorja dr. Franca Grivca. Pred 30 leti, leta 1957, je po daljšem premoru, na pobudo nekaterih slovenskih duhovnikov, začelo »Kraljestvo božje« izhajati kot letni zbornik v Rimu in zamejstvu ter je predvsem med Slovenci izven Jugoslavije spodbujalo k molitvi in delu za edinstvo med kristjani. Leta 1970 je ta »Ekumenski zbornik« začel izhajati v Mariboru, pod glavnim naslovom »V edinosti«.

V zborniku za leto 1987 so vse te tri etape sedanje publikacije »V edinosti« podrobno popisane, avtorji teh obsežnih kronik pa so Stanko

Janežič, Angel Kosmač in Vinko Škafar. Temu jubilejnemu uvodnemu delu sledi potem cela vrsta poročil, razmišljanj in kratkih razprav, posvečenih raznim vidikom ekumenizma po svetu, predvsem pa na Slovenskem. Vmes zasledimo tudi kak kulturno-zgodovinski zapis, kot na primer »Duhovna lepota ikon«, potopis z obiska na Cipru in še kaj. O tehtnosti zbornika »V edinosti« pričajo tudi naslovi, kot so »Filozofsko-teološki pogledi na mir«, »Greh in sprava v katoliški teologiji«, »Ločine ali nova verska gibanja kot pastoralni izziv«.

Med sodelavci v tem najnovejšem ekumenskem zborniku zasledimo tudi nekaj znanih imen iz naše srede. Nada Pertot objavlja predavanje z naslovom »Slomšek in zamejski Slovenci«, Ljuba Smotlak poroča o ekumenskem potovanju Apostolstva svetih Cirila in Metoda iz Trsta in Gorice v rojstni kraj svetega Leopolda Mandiča in v Medžugorje, Jože Markuža pa se spominja nedavno umrlega ekumenskega sodelavca, prof. Mirka Rijavca.

Na koncu ima zbornik »V edinosti« izčrpno ekumensko kroniko pod naslovom »Od vzhoda do zahoda«.

Trojna številka revije 2000

Na knjižni trg je prišla nova, trojna številka revije Dvatisoč, ki je oštevilčena 37/38/39 in nosi letnico 1987. Zvezek šteje kar 307 strani bogatega in precej pisanega gradiva v razdelkih: Eseji, Družbene dileme, Ogledalo časa, Leposlovje, Slovensko izročilo, Slovenci v zamejstvu, Zapisi in Aktualno. Zaradi obširne vsebine naj omenimo le članke v razdelku Slovenci v zamejstvu. Najprej je objavljen esej Osvoboditev, novo ime za razvoj, ki so ga v knjižni obliki v italijanščini že objavili beneški javni delavci Ferruccio Clavora, Renzo Mattelig in Riccardo Rutar. Pavel Bratina je prispeval dve razmišljanji: Življenje neke manjšine v senci političnih srajc, ki je nekakšen komentar k prej omenjenemu spisu, in pa pregled Slovenska manjšina v Italiji, ki se omejuje na prikaz delovanja Slovenske

VEČER V DSI

V Društvu slovenskih izobražencev bodo zastopniki italijanske manjšine v Jugoslaviji govorili na okrogli mizi o problemih svoje narodnostne skupnosti. Okrogla miza bo v ponedeljek, 15. februarja, ob 20.30.

kulturno-gospodarske zveze. Profesor Tomaž Simčič iz Trsta je prispeval krajšo študijo z naslovom Slovenska Cerkev med obema vojnama v Trstu in Gorici.

Veliko pozornost bo v tej številki vsekakor pritegnila doslej neobjavljena študija po krivici pozabljenega slovenskega katoliškega sociologa in predvojnega univerzitetnega profesorja, dr. Andreja Gosarja z naslovom Glas vpijočega v puščavi — 20 let ideoloških trenj in težav v slovenskem krščanskem socialnem gibanju. To je 50 strani dolg obračun socialnih in političnih zamisli, a tudi težkih sporov v katoliškem taboru med obema vojnama. Študija je bila napisana že proti koncu leta 1940, avtor pa jo je dopolnil in tu pa tam predelal leta 1956. Mirno in trezno je zapisal v uvodu spisa, ki mu ni videl možnosti objave: »Po teh ugotovitvah mislim, da ne more biti nobenega dvoma o pravem smislu in namenu tega mojega spisa. Gre preprosto za to, da se dogajanje na ideološkem področju slovenskega krščanskega socialnega gibanja med obema svetovnjima vojskama kolikor mogoče nepristransko osvetli. Kakšen utegne biti praktični pomen tega, o tem danes ni mogoče nič pametnega reči, razen kolikor lahko trdimo, da se dognanje in

Beri - širi - podpiraj »NOVI LIST«

spoznanje vsake količkaj pomembnejše resnice prej ali slej tudi v življenju dobro izkaže in ima dobre posledice«.

Tako je Gosar pisal leta 1956. Umrli je leta 1970. Ves čas po vojni je o njem vladal molk. Ta spis je tudi njegovo soočanje predvsem s pogledi drugega vodilnega katoliškega sociologa in filozofa, duhovnika prof. Aleša Ušeničnika.

Sodobno kmetijstvo | Katere vrtnine moramo zgodaj sejati

Zelenjadnice so glede toplote različno zahtevne. Glede na to jih delimo v tri skupine. Toplota zelo godi lubenicam, dinjam, papriki, kumaram, bučkam, paradižniku, fižolu, novozelandski špinači in artičoki. Gojimo jih le v primerno toplih razmerah. Tako sejemo kumare, fižol in bučke maja, saj bodo glede na rastno dobo lahko še dozorele. Za vrtnine, ki jih želimo pridelati zgodaj in imajo dolgo rastno dobo, pa z vzgojo sadik v zaprtem prostoru, z uravnavano temperaturo, vlago in svetlobo vzgojimo sadike, ki jih presadimo na prosto, ko so razmere za to primerne.

Pri papriki in paradižniku sadike po navadi predhodno vzgojimo. Direktno sejejo industrijski paradižnik izjemoma v Istri.

Če se odločite, da boste sami vzgojili sadike, upoštevajte, koliko časa potrebujete, da bo sadika pripravljena za saditev, ko bodo zunanje razmere primerne za to. Ugodna kalilna temperatura za papriko je 20 do 25 stopinj. Vzkalila bo šele po treh tednih, zato seme pred setvijo namakajmo 24 ur in vzkalilo bo v 8 dneh. Posejemo v zabojčke in jih damo na toplo.

Paprika daje v osrednji Sloveniji desetino pridelka v primerjavi s toplejšimi kraji. Izbrati moramo sorte, ki rastejo krajši čas. Tako bodo primerne sorte kalinkova zelena in rumena, za vlaganje pa paradižnikova rumena ali zelena. Zelo uspešno je pridelovanje sladkih feferonov. Sorta cigaretno pozno razvija plodove, vendar obilo. Treba je vzgojiti močne sadike, ki jih po saditvi na prosto dobro oskrbujemo. Ob cvetenju obilno zalivajmo, sicer rastline odvržejo cvetove. Redno obiranje zelenih plodov pospeši nastanek novih plodov. Za vlaganje bo 10 do 20 rastlin sladkih feferonov dovolj za domače potrebe.

Papriko posejemo za saditev pod tunel v začetku februarja, za saditev na prosto pa konec februarja. Paradižnik in jajčevci bomo sejali na začetku marca, če bomo sadike ob saditvi prekrili s tunelom, sicer pa na sredini marca. Jajčevci nam bo poplačal trud le v obmorskih in vinorodnih krajih, v osrednji Sloveniji pa rodi le v ugodnih letih. Seme paradižnika razkužimo pred setvijo. Temperatura ne sme biti nižja od 15 do 20° C. Sadike bodo čvrste in pretegnjene, če bodo imele dovolj svetlobe.

Rastline v pregosti setvi čimprej prepikiramo, da bodo imele dovolj ravnega prostora. Dolgo kali in pri tem potrebuje 20 stopinj seme novozelandske špinače. V vrtu, kjer je že rasla, seme ostane in spomladi samo požene. Če je še nismo gojili, si v lončku vzgojimo sadike iz polovice vsejanega semena. Novozelandska špinača je dopolnilo k špinači poleti, ko gre špinača rada v cvet.

Kumara in bučka sta redni vrtni zelenjadnici. Za vznik mora imeti zemlja vsaj 12° in je dobro na okenski polici v lončkih vzgojiti sadike. Na začetku aprila posejemo, če bomo sadike posadili pod tunel, če pa jih nameravamo saditi brez prekrivanja, to je po dvajsetem maju, sejemo v sredini aprila. Jogurtovi lončki morajo imeti na dnu luknjo, da se nam ob zalivanju rastlinice ne zadušijo. Boljši so šotni lončki, lahko pa uporabimo tudi polovične jajčne lupine. Kumar za solato bo dovolj za štiričlansko družino, če bomo posadili 10 rastlin, prav tako bo zadostovalo 6 rastlin bučk. Pridelke je odvisen od kakovosti rastišča, oskrbe in semena. Med rastlinami, ki jih kaže gojiti iz poprej vzgojenih sadik, so tudi začimbnice.

Majaron je nepogrešljiv. Po nekaj se-

men posejemo v posamezni lonček in šopke pozneje v maju razsadimo na gredo.

V toplotno zelo zahtevne vrtnine smo uvrstili kardij in artičoko. Ti vrtnini gojijo predvsem na Primorskem bodisi iz semena ali z deljenjem starih rastlin. Tudi dinje in lubenice dobro rodijo predvsem v toplejših krajih.

Tudi fižol potrebuje veliko toplote, vendar ima krajšo rastno dobo in ga posadimo takrat, ko mu ustreza. V sredini maja je zemlja po navadi že dovolj ogreta in ne bo več poznih mrazov. Velika izbira različnih sort pa nam omogoča, da pridelek razporedimo čez poletje. Druga skupina vrtnin je za toploto srednje zahtevna. Sem sodijo vse kapusnice, korenovke, solatnice in špinača, čebula.

Manj toplote potrebujejo repa, redkev, redkvica, kitajski kapus, por, endivija, blitva in motovilec.

Če rastline, ki potrebujejo veliko toplote, gojimo v hladnejših območjih, uporabimo zavarovane prostore, zaprte grede, rastlinjake, plastenjake in plastične tunele.

Z. T.

—o—

VZHODNA LITURGIJA V RUPU

V nedeljo, 7. februarja, je bila v cerkvi sv. Marka v Rupi vzhodna liturgija v bizantinsko-slovanskem obredu. Vodila sta jo Jože Markuža, župnik iz Mavhinj, in Angel Kosmač, župnik iz Ricmanj. Za lepo pevsko sodelovanje je pod vodstvom Zdravka Klanjščka poskrbel ekumenski zbor iz Gorice, ki ga sestavljajo pevci zbora Mirko Filej. To ekumensko srečanje sta pripravili Župnija sv. Marka Evangelista v Rupi in Apostolstvo sv. Cirila in Metoda iz Gorice. V Rupi je bilo tokrat prvič.

Pevski zbor Rupa-Peč pa je po občnem zboru dobil novega predsednika. Dosedanji predsednik Ivo Kovic je po osmih letih oddal funkcijo v mlajše roke. Na seji novoizvoljenega odbora je bil za predsednika izbran Valter Berlot.

LEV DETELA

Dunajski valček

7 za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Zdaj pa se je v sobo prismejala Ana Marija, ki ji je sledila služkinja s pladnjem drugačnih krožnikov in skodelic, ki nič manj ne obvezujejo. Iz porcelanastega vrčka se je dobrohotno kadila kava.

Obsedeli smo pri skodelicah in si podajali različne vlnudnosti. Ana Marija me je opozorila na posebne janeževe upognjenice, kot jih pečejo v mestecu ob Dravi. Tudi zdaj v tujini si z njimi ne sladkajo le spomina, temveč tudi želodec. Pokusil sem jih — in res so bili zelo dobri, tako da sem jih moral pohvaliti. Ta domača specialiteta pa nas je spet zanesla nazaj — in kako bi naj bilo drugače — k našemu rojstnemu kraju in spominom.

Sedaj sta me Ana Marija in njen oče spraševala o preprostejših stvareh, o mesarju, o cvetličarni in trgovinah, o pokopališču in cerkvi, o farnem patronu in o stranskih oltarjih. Seveda sta me vprašala tudi o peku in njegovih sladkih umetninah, vendar ga nisem mogel pohvaliti, kar je tako značilno za marsikatero osnovno življenjsko stvar iz današnjosti mesteca ob Dravi.

»Nekdanjega pekarskega mojstra že davno ni več, gospa Ana Marija,« sem odgovoril. »Sicer še pečejo tudi janeževe upognjenice, toda tisti niso niti senca tegá, kar sem smel pokusiti pri vas ... Pečejo nekakšno mešanico, ki je lahko karkoli ... Piškot, keks, morda celo prepečenec ... Da je janežev upognjenec, izveš,

če nesrečni izdelek naročiš, ko ti povedo, kako se mu reče in ko plačaš zabeljeni račun ...«

Oba sta se zasmejala.

»Naša pota se srečujejo, ko se najmanj nadejamo,« je spet dejala. Sedaj je bila mnogo bolj umirjena, kot tedaj v noči na donavskem mostu ob najinem prvem dunajskem srečanju. Le kaj se je bilo takrat pripetilo? Kaj jo je preganjalo?

Ko sem jo videl zdaj navidez tako veselo, sem takoj pregnal temne misli in neprijetne slutnje.

V svoji svetlomodri obleki po najnovjšem kroju se ni mnogo razlikovala od nekdanje mlade grofične iz predvojnih časov. Umetelno počesani svetli lasje, ki jih je na tilniku z dragocenim glavnikom povezala v mikavno spleteno pentljo, so še poudarjali podobo urejene življenjske radosti.

Spet sem pomislil, da je to ponovno srečanje z Ano Marijo popolnoma drugačnega značaja, kot tisto bolešno doživetje v dežju nad Donavo.

Služkinja je prinesla sadje in sokove, mi pa smo kar naprej klepetali o tem in o onem.

»Nekateri vam očitajo, da ste pokazali premalo čuta za svojo okolico, za ljudi, ki niso bili privilegirani kot vi, ki vas je izvolila zgodovina!«

Videl sem, da sem ga razburil. Skoraj bi se bil ugriznil v jezik, a je bilo že prepozno. Vedel sem, da sem preveč povedal.

»Kdo trdi to?!« je zavpil.

»Papá,« je vzkliknila Ana Marija in se v živčnosti pogladila po laseh.

Sternberg se je nekoliko umiril. Spet je začel razlagati eno in isto.

Tri lire: prastara, stara, mlada

Ker nisem nikoli blestel v matematiki, se bojim pretečih težav v napovedanem pomlajenju italijanskega menjalnega sredstva, ki se imenuje — denar. Bojim se v imenu milijonov državljanov, zlasti ostarelih, kakor sem jaz. Ze med plačevanjem računov pri sosedovih, kakor v priznani domačnosti rečemo Jugoslaviji, ko vanjo pohitimo polnit bencinski tank ali pa na daljše romanje, mi draži živce zmeda v številčenju bankovcev. V banki mi pri menjavi apeninske valute berejo številke, kakor so natiskane na njihovih bankovcih, takoj potem pa me v trgovini, pri nakupu potovalnih okrepčil, ostrašijo z milijoni in prisilijo moje nič kaj matematične možgane k mučenju preračunavanja v nove dinarje. Na nadaljnji poti v kaki, bolje rečeno v vsaki restavraciji, od najnižje do najvišje kategorije, pa mi zasolijo še hujšo pokoro: račun mi servirajo na listku v novih dinarjih, ustno pa mi ga povedo v starih dinarjih. Gorje, če kje samo vprašam pač zato, da si v duhu tiho preračunam v moje lire: imam muko s trojnimi preračunavanjem: milijonsko število starih dinarjev v bolj proletarsko številce novih in nato te nove dinarje v lire, preden se odločim, ali bi trošil ali ne.

Podobna zmeda in muka se bo rodila, ko bodo v naši državi liro pomladili, kakor napovedujejo. Nimam nič proti pomlajevanju. Tudi jaz bi se rad pomladil, toda ne v isto kožo, ki me je doslej

Besede o materinem jeziku

■ nadaljevanje s 1. strani

nacionalna in kulturna zavest ne poenoti z večinsko, ampak še naprej vodi pot za svojo samobitnost.

Vse to lahko še posebej izstopa na dan ob slovenskem kulturnem prazniku. Tudi Prešeren je že pokazal, da je proti stapljanju našega jezika z drugimi južnoslovenskimi govoricami in ni postal »Slovencev uskoka«. Bodimo taki tudi mi na pragu tretjega tisočletja!

a b

»Saj vendar nismo padli z Meseca, gospod Lebič,« je zaklical. »Tudi jaz poznam našo lastno in našo ali vašo slovensko-mizerijo, gospod. Dvajsetisočkrat mi je iz farne cerkve ob Dravi zvonilo avemarijo. Tudi jaz sem videl, kako kidajo gnoj v hlevih, kako kričijo matere, ko kličejo otroke k večerji. V gozdu so podirali drevo. Prišel sem mimo, ko je ropotalo na tla. Potem smo pili z drvarji jabolčnik ... Še sam sem kaj postoril ...«

Ze sem mu hotel zaklicati, da je to izredno lepo, a vendar verjetno ne trdi, da je bil drvar v gozdovih ob Dravi.

Tedaj je rekel: »Hočem le pojasniti, da nam ni bilo tuje, kar se je dogajalo v mestu in v deželi, v kateri smo prebivali ... Res je, da se mnogi mojega stanu niso vedno najbolje odrezali ... A prosim ... Ne delajte napake ... Ne mečite vsega v isti koš ... Saj so tudi kake izjeme ... A mislim, da je celo to previsoka beseda, zakaj potem bi mogli takoj pristaviti, da izjeme samo potrjujejo neljubo pravilo ... Ne, ni bilo tako, kot si mislite, gospod! Zapeljala vas je krivična propaganda novega časa ... Resnica je ponavadi drugačna od tistega, kar sporočajo vlade in o čemer pišejo knjige ... Rečem vam lahko, da se je tudi pri mojem stanju marsikaj spremenilo ... Posebno pri tistih, ki so v marsičem izgubili trdna tla pod nogami ... Ki so morali kot toliko sodobnih revežev s popotno palico po svetu ...«

Ana Marija se je zdaj glasno zasmejala.

»Oh, kako strašno patetični ste moški,« je rekla z neizprosno odkritostjo. »Kaj pa se sploh hočeta domeniti? Ali so med vama kaka nasprotja? Papá, lepo te prosim, saj ne more biti tako hudo ... Prizanesi vendar tudi gospodu Lebiču, ki prihaja iz nekega popolnoma drugačnega sistema ... In ne govori preveč o re-

obdajala. Kolikokrat sem že vzdihnil: ko bi še enkrat živel! Še enkrat živel, da bi drugačen bil, kakor sem dejansko bil. Tako naj bi ukrenili tudi pri pomlajevanju denarja! Drugačno ime mu dajte! Mar ni že zdaj nemalo trošenja živčne energije, ko je treba v kakršnemkoli pripovedovanju dodajati pojasnilo, ali govorim o lirah v današnji vrednosti ali v tisti izpred vojne. Če bomo imeli zdaj »novo« liro, bo treba govoriti o prastari (izpred vojne), o stari (iz zadnjih let) in o mladi ali najnovejši liri.

Če pri napovedani spremembi denarne vrednosti ne mislijo spremeniti tudi kože, hočem reči imena, bo najmanj deset let vladala zmeda in dvom, katere lire so mišljene: ali prastara lira ali stara ali mlada, to je nova. Tudi če jo bodo imenovali »težko liro«, v italijanščini celo s trizložnico »pesante«, bo nastalo vsak dan na milijone možganskih muk, vzdolž polotoka in po otokih, da ne bi pozabili dodajati prilastka »težka, pesante«.

Mar nikomur ne pride na um, da bi štetje in sporazumevanje in življenje udobneje teklo, kakor po olju, če bi novemu, pomlajenemu, težkemu ali težavnemu novcu dali novo ime? Kakšno pa? V denarno prazgodovino pogledj! V italijanski prajezik! Kar ponuja se ti lep, pravoveren, praktičen in zelo podoben izraz: LIBRA. Saj je iz latinske »libre« izšla nam bolj znana — LIRA. Nič strahu! Ta beseda nima nič opravka z grškim glasbilom Lyre. Niti na pisalnih strojih niti ne na že tiskanih obrazcih ne bo treba nič spreminjati začetne črke za italijanski novčič — in z lahkoto se bomo razumeli: ali stane najcenejša krsta za umrlega tristotisoč lir ali tristo liber.

Tole in takole pisanje sem bil namenil že pred letom dni takratnemu ministru državne zakladnice Gorii, pa si nisem dal sile, ker nisem veroval, da bi se najglasnejšemu napovedovalcu nove lire, namreč Craxiju, posrečilo pred odhodom iz palače Chigi, pridobiti si še to lovoriko slave. Zdaj naslavljam to pisanje istemu imenu, namreč Gorii, ki ima danes še višjo oblast kot lanskoleto, saj je celo predsednik vseh ministrov ali načelnik vlade, kakor se reče, in mu privo-

ščim to slavo ali zaslugo denarnega pomlajevanja, ker je bolj ponižen kot njegov prednik močno »predappijskega« značaja. (Predappio je rojstni kraj ne Bettinota, ampak Benitota).

Pa brez zamere!

Stanko Žerjal
z davčno značko
ZRJ SNS 10H14 H283P

STALIŠČE O DOKLADI ZA DVOJEZIČNOST

■ nadaljevanje s 3. strani

javljena te dni in ki vsebuje tolmačenje omenjenega člena. Predsedstvo vlade namreč trdi, da člen v bistvu ne velja za našo deželo. To pa je v nasprotju z vsebino 60. člena, z že veljavnimi določili (od Memoranduma do ukazov ZVU, ukrepov italijanskih osrednjih oblasti in deželnega zakona o dvojezičnem poslovanju krajevnih uprav) in z občinskimi pravilniki.

Zato se je treba takemu tolmačenju upreti s političnimi in pravnimi sredstvi. Občinske uprave, pokrajine, gorske skupnosti in ostale prizadete ustanove pa morajo uveljaviti novo določilo delovne pogodbe in določiti zanj zadevno finančno kritje.

ZE SPET POLNA DVORANA NA ŠESTEM VEČERNEM KONCERTU

Dolgo pričakovani nastop izvajalcev arij »Butterfly«, ki ga je organiziralo KD Lipizer v goriškem Avditoriju, je odlično uspel.

Zanimivi uvod prof. Rosette Bassi je ustvaril atmosfero, v kateri so izvajalci znane Puccinijeve opere zapeli, navdušeno in z veliko profesionalnostjo, najlepše arije.

Sopran Silvana Modesto Franco, ki jo je goriška publika že večkrat poslušala na koncertih, je s čistim in močnim glasom z lahkoto dosegala najnevarnejše visoke tone, ki so vsakokrat izzveneli polno in gotovo. Zelo dobro se je tudi sporazumevala s partnerjem, ki je bil tokrat tenor Tino Cecchele, čigar močni in čustveno mogočni glas je prevzel občinstvo.

vežih s popotnimi palicami, kajti potem bo rekel, da je pri enem od beračev videl preveč dragocenosti in dobrot ... In rekel bo, da si bil v deželi Slovencev samo komposteljski romar, ki je moral zelo daleč v zgodovino za svojim Bogom in družinsko častjo ... Ali pa bo zatrdil, da s prsti kažejo na tiste razvaline, čez katere v poletjih sikajo kače na lovu za svojim plenom ... Rekel bo, da so mu povedali, da je bil to grad tistih tujcev, ki bi jih bilo treba tisočkrat prekleti, zakaj baje so se bili vsedli že davno v zgodovini na vragov voz, ki te pripelje naravnost v pekel!«

Ob tej ihtavi razburljivosti mi je postalo nerodno.

»Ne, gospa Ana Marija,« sem zaklical v prizadetosti. »Vse to, kar ste pravkar povedali, ni res! Dolžite me po krivem. Tu pri vas sem zato, ker nisem pozabil na skrivnostni čar vašega nekdanjega gradu, ki me je tako čarobno privlačeval, ko sem bil še zelo mlad. Tu sem, ker mi je žal, da ga ni več, kot ni prav, da je zadnja vojna tako krvavo predrugačila na Slovenskem in še kje vse tisto, kar bi lahko dandanes raslo v boljše vzajemno življenje ...«

Zdaj, ko sem izgovoril te odkritosrčne besede, mi je postalo lažje.

Tudi stari Sternberg si je vidno oddahnil. Začel je pripovedovati o zgodovinskih posebnostih nekdanjega gradu. Potem je omenil umetnine, predvsem slike znanih mojstrov, ki jih je njegov rod stanovitno zbiral, a jih je zadnja vojna povečini uničila.

Nenadoma je prešel na lov in na dogodivščine, ki so s to strastjo in večino povezane.

(Dalje)